Lwowska Naukowa Biblioteka im. W. Stefanyka NAN Ukrainy. Oddział Rękopisów.
Zespół (fond) 4.
Zbiór rękopisów Biblioteki Baworowskich

Dział (opys) 1

1536. Baworowski hr. Wiktor, O wpływie Byrona na Mickiewicza, autograf (koniec XIX w.).

STRONY NIEZAPISANE NIE ZOSTAŁY ZDIGITALIZOWANE

ЛЬВІВСЬКА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
ім. В. СТЕФАНИКА НАН УКРАЇНИ
ВІДДІЛ РУКОПИСІВ
ФОНД 4 (Бав.)
ОПИС 1
ОД. ЗБ. 1536

Wiśniów Szylgówski

z

Majvoka

Wielbicielom i znawcom

Bajrona

w

Tarnopolu

posyła

Thuman

Baworowski hr. Wiktor

V. B. 35

O poezyi Byrona i Mickiewicza

Studja ~~[illegible]~~ literackie

(Jakoby pobieżnie) ~~że niezaprzeczonem~~

Niezaprzeczonem jest zjawiskiem tak wielkiego zwrotu z ciasnych ~~niezaprzeczonego~~ [illegible] klasycz-kiego ~~dosyć~~ ograniczonego i [illegible] do ~~naśladownictwa~~ zaznaczenia najwyraźniejszych rysów, dla ~~siebie już~~, przez wzgląd, że nie objęty i × ~~(społecznem występowaniem)~~

2

że właściwości wielkiego poety i myśliciela wyprowadził z czasem w całkiem bajronizm, którego zawiązkiem jest w Niemczech nazywany Weltschmerz, (jakim to duchem przejęte utwory) a w dalszym wywodzeniu, że Goethe [illegible] (i wypowiedziami) ~~[illegible]~~ szpitalnej", "[illegible]", z "[illegible] Nachtwand [illegible]". Pierwszym zaś i właściwym wyrazicielem tego uczucia dzikiego, był ~~[illegible]~~ jego Bajronem, Szelleyem i Lenau. (Heine)

1 +

Nadto Włochy

Wzięte dłużnej pobyto w Włoszech
bez trudów i uniesienia ~~[illegible]~~ wysoko
bożenia i zgodzenia ojczyzny Dante
do jego się odnosi poemat: Provocato
Dante, do którego w niejem będzie
intime ~~[illegible]~~ dla ~~[illegible]~~ ulubiony
Mickiewicz, Krasiński, Ujejski
i Słowacki.

23 +

Tomek

Ten wielkie i ciekawe na zgłoszenie
bajtoniszczenie, to możemy odnieść So-
nety Krzyżkie do ~~[illegible]~~ Sonetu do Lem-
nu (jeszcze Goethe'ego) który nigdy Mickiewicz
p. Dzieciątko obrania tej formy dla obrazów
~~[illegible]~~ z podróży. Wielko w obec nieistnienia

Sonny Ucz, sonet p. Cyrona (wydaje się
~~bo~~ prawdziwe ~~ok~~ jakby był Wpis Autor Krzyżo-
wski.

~~Krótko~~ ~~Romantyczny~~

Umieszczony między baladami i romansami
~~Ballada~~ wiersz: Romantyczne, jest najwięcej
z niniejszem postulowanie, wskazuje
nam jeden z najbliższych wpływów
~~ale nie~~ tym razem z Niemka odwołanym. Sta-
nowi ~~ma~~ alegorję pojęcia nowej wiedzy
poetyckiej, z utworu z tego ~~ballady~~ ~~niej~~ utworu:

„Słuchaj Dziewczko! – krzyczę swój zgiełku
Starzec, i na lud zaroda –
Ujrzyć mnem oku i wszystko
Nic to nie będą Dokoła!

Dziewczynę czuję – odpowiedzi Ucz mówi

Tempo
~~wstępne~~
~~wstępne~~ - tempo
~~niedbałe~~
~~zniekształcone~~ zniekształcone

A gadułów wiary głębokiej,
Cnotę i Miłość silniej niż do
mnie
Niż miedza szkiełko i oko.

Mówcy znać prawdy, nieznane dla ludu,
Widzisz świat w prostku, w każdej grudce
i ziarnie;
Nie znam prawd żadnych, nie obaczyn cudu!
Miej serce, piękne z serca!

Tortsoy są służyć do znakomitego wyższe
go, matematyka, filozofia, i literatury
Jan Śniadeckiego, który jedzał jako prze
cwich mnych przede z filozofii i teoretyczna
matrie, ~~ob~~ należał do obozu klasyczną
wrogiego Mickiewicz, a ruszy jego poddawnitów.
Widzimy przede jak ożywiło, niejako afirma
cyjne i po dziadta ta negacja.

1) 3

Urystyczne Bajrona na Mickiewicza
Studjum literackie

Arcydzieło na swoje prawdy estetyczne.
Są niemal ~~[illegible]~~ ludzie, którzy z odstępu
wielkich w tym lub innym narodzie pojawia-
jących się, wprowadzają na nowe tory ideał-
ne i wyidealizowane; i dziedzictwo literackie
[illegible] piśmiennictwa piękna
Dzieła czego nie był, lub bywa to co nie
wytrzymało próby czasu i postępu, upowszechnia
zmianą wielkiej myśli i niepożytego pędu
nietylko swoją własną rzeczą i narodu, ale
wszystkim
swoje dziedzictwo przekazują
największym
chociaż najpiękniejszym blaskom i najod-
dalszym podrzeczom. Tak mianowicie, że dzie-
dzictwem ludzkości, był Homer, Platon, Arystoteles
u Greków, Wirgiliusz, Horacy u Rzymian.

~~Wójcik~~, Dante i prorocy u poezyi hebrajskiej; ~~Walter i Russo u Francuzów~~; Dante u Włochów; Szekspir u Anglików; ~~Dante u Włochów~~ Walter i Russo u Francuzów, Lessing u Niemców, aż po koniec XVIII wieku. Na gruncie tego stulecia, wybiegła nagle nowa gwiazda, poeta, który jakby niemadowne wynosi z domenu a rzecz przestarzałemu i przeżytemu tradycyjnemu i formalnemu, tworzy epokę nie tylko z pierwiastkiem klasycznym i romantycznym, ale, jedną ocenie bezstronnej potomności, jest pałacem zwrotnym romantyzmu w rozwoju wschodniego. Jacyrod jego literatury wątki, bo zależnie kilkaset lat o tej pory, przecie głos jego obudza wszędzie wtórzące mu echa, i stał się ~~mistrzem~~ i Mistrzem w Francyi, Leopardi w Włoszech

Puszkin w Rosyi, Heine w Niemczech,
Mickiewicz i Słowacki w Polsce jakby [illegible]
ją tchnęli na tron jego i potrzebne
głosem pieśni; co więcej, cały ruch
piśmienniczy, np. francuski romantyczny
[illegible] belletrystyczne,
[illegible] zwany La Literature extraordinaire
literatura silna, nowi mamini niewątpliwie
[illegible] wego wodzenia, lub zbaczającego od tych
[illegible] nie tylko [illegible] i [illegible]
na polu literackim, które zawsze uważał
za jedyne, wzdycha do innej jeszcze
strony. Pragnie czynu. Nawołujemy
wielkich jego pieśni, zbudzone
wróżbie i letargu [illegible], [illegible]
go i przyjmuje nowego [illegible], niemal

swoją, zdrowie i życie wszakże zmartwychstanie. Nie dożył tej chwili, ale zgasł w jej przedświcie jakoby na polu walki, z tym tryumfem i przeświadczeniem, że był żołnierzem sprawy której pomnożył był rzemieślnem, z tym przeświadczeniem jego Hora wytrwał wolny wolnego świata dla wolności, - wolności, ~~które~~ wolności wolności wolności z nim opromienionego.

Tym poetą, wieszczem, reformatorem, rewolucji, a liberałem był, - lord Bajron.

Nie będę się wdawał w szczegóły biograficzne, przebiegnę tylko bo krótce jego życie i dzieła ich charakterystykę.

Jako 19 letnie wtorzenie wydał Hours

of Włoch Chile porównanie. Dzieło to, a raczej krytyka tegoż umieszczona w Przeglądzie Edynburgskim stawia go we życiu całem w niej bowiem utwor, (przyszłego ~~[illegible]~~ pieśni) Giaura, Korsarza, Childa Harolda, i D. Juana, w ocenieniu ~~utworu~~ napiętnowany niegdy imieniem epitetem: „głupoty". W ostatecznym wyniku razi recenzent powieść „na którego każda 10 jednastka lepsze wiersze składa" albo „pomnik poezyi" jest bowiem „tylko wtrętem na Parnasie", i wyraża żądzę iż już „na dal wiersznemi czytelników obdarzać nie będzie". W Edynburgu lord=poeta

do najwyższego stopnia obrzydzenia, wiarą
nością, bezwzględnością a razem gnębiąc
Nim tonem recenzji, przedsięwzięć gaś
się ją, i zmusił, jak Tusnie sędzi
W. Sługę, pomimo tę napełnić milczeniem
i pogardą, zwrócił wzgląd, i bierze
za obszar opinii zbiorowej pewnej frakcji
literatów, napisał niebawem satyrę: Pocz angielsku
i wytyczy wszy w który obraz Tusnie
na szczeble przewodniego satyrykiem
i pisarzem angielskim. Po tym potrzebnym,
ale nie nie prawdziwym, jak tam autor
przyznawał, dowód który przeciwnik
przejął grozą i zdumieniem, zgadł

że nasz Słowacki za granicą zawdzięcza Hiszpanię, Portugalję i Grecję. Z tej podróży przywiózł dwa utwory: Przypomnienia z Morawego, i Dwie pieśni Pielgrzyma Cyldy Harold. Pierwszy z nich, jakoby ciąg dalszy, stoi o Dziadach ang: i rozmaitach stk: jest właściwie tylko przeróbką Listu do Pierwszej Morawy, zawierającego jak wiadomo prawdziwą historję wymiotowej. Drugi, Pielgr. Cz. Harolda, jest drugim z rzędu wielkich dzieł Byrona, i bodaj jednym z najwybitniejszych tytułów do chwały wielkiego poety, z jakiej to przyczyny i na wszystkich polach to dzieło jest wyjątkowe.

I nie dziwna! jakby zepsta przyjemność
wyje do Przyp: z Horacego bez tłómaczeń
Stara poczty dojść by się mogła, wspomnień
(ledwie nie z objętością) o Chajdzie
Harold, który uważał tylko za jakieś
szkice podróżne. Stało się inaczej
niż przypuszczał. I „dzień na dzień", jak to
sam wyraził, „stał się od rzeczy dawnego
i podniszczonym". Nie było chyba utworu,
któryby nie zmieniał wartości jego jego
najwyższego talentu!
W następnych latach wydał (między innemi
Giaura i Korsarza, tak nam dobrze znanych z tłumaczeniach Mickiewicza o Odyńca.
Nastał r: 1815, w którym ożenił się z
panną Millbank, zbyt drogą dla życia poety!

bo, po pożarze zaledwie 16 miesięcznym z żoną i dziećmi się ciągle ażdy, miał na ustach z jedną i drugą się rozstać, miał się ojczyzne na zawsze opuścić, powiedzieć się omal na wszystkie=mi, i rozpocząć to życie Polskie letoremu ~~tylko~~ dopiero śmierci z Missolungi nadto Wonne pełnego r: 1824.

Ta tęsknota domowa, ~~to~~ robienie się zgodnych nadziei tes rozstroj, życia (niech jednak ~~by~~ oddziałać komfortnie na twórczość poety i teraz żyjący światło te wyjdzie z poety jakiemi jdhuenu są IV i ostatnia Pieśń Harolda, Manfred, wiele ulotnych poezyj, i ~~on Mokolaby~~ D: Juan, prócz wielkiej liczby dramatów i prac pomniejszych.

i wiersze Pamiętników, które to jednak, dzieło
Byt ostatnich przyjaciół, wstrzymuje
dzisiaj

+ (Hodley)

Głównym rysunkiem poezyi bajronistkiej jest
ból. Objawia się on albo rozpaczą jak
w wielu ulotnych poezyach, Manfredzie
i w ustępach z Ch. Harolda, i D. Juana, – albo
rozgoryczeniem i sarkazmem (i ironją), jak w
Satyrze o poetach i recenzentach, w Sądzie
Ostatecznym (Vision of Judgment), i
przeważnie w D. Juanie. Głównym bohaterem
tych, omal wyłącznym (poematów) jest zawsze
sam Bajron; on jest Ch. Haroldem, on D.
Juanem, i poezja (jego) wypłynęła z prawdy i rzeczywistości
i żyje się jak płacz w kolo zdaz

rzeźbiarskich i wcale niemyślowych.
Jego ból jest poważny i wzniosły, tonie
rzyszy mu stale wysoki nastrój ducha, nie
jest wielkiej i jednostajnie tkliwy i dzielny
jak u Lamartina, sparnatyczny i wzo
rowy jak u Horaciusza. Sarkazm jego
ani namiętny, palący i zapamiętały
nie jest gniewny, bezwstydny i podły
jak u Heinego, ani elegancko wymawiać
rozmy jak u Musseta. Przeciwnie życia
rozumowanie, wstrzemięźliwe, rozdarcie między
ideałem a rzeczywistością, — oto
cechy jego indywidualności + [Ps-mzm]
Niemniej szczególne cechuje poezję

zamiłowanie wolności, bo
gwałt despotyzmu, i wieszanie obrzy-
te drugiemu wszelkie uczucia znalazły swój wy-
raz w przepięknych strofach Grecy, w Jeanne
i IV-ej części Childe Harolda, ~~[illegible]~~ Bliski
już ktoś dzień ma w swoją osobę
wrażliwszy języka, w sprawie tak,
podziwiał B. najrozwagniejszą sprawę pracę,
tak jakoby człowiek D-ja, ~~[illegible]~~ autor
~~[illegible]~~ tak jak Achilesa Hudre, ~~[illegible]~~ wcale
~~[illegible]~~ wszystko się obraca, hypokryzja jest
punktem czułości kompozycji autora.

Co do teorji estetyczno-literackich B., daje się z jeden z I. B. D. 22 w wypowiedzi Ó Streszczu:

„Poeta jest sam sobie Arystotelesem"

Tryska nie tylko z Arystotelesem i Horacym, ale z Boalem i Vida, i ~~[illegible]~~ gdzieś inni nas się pojawił by się porównać z Dmochowskim i Europejczykami autorami Sztuk wymotrowych, wierszowanych, albo raczej ciężkim.

Forma jego utworów, styl, język, wierszowanie, mają wiele podobieństw do Homera i Szekspira (jacie koniecznie od nich dzieła pożyczyć do ~~[illegible]~~ wielkich mistrzów nałoży); mimo niesłychanego bogactwa

(albo raczej wtpaśnie) dla tego
przedmiotu i zasobów wiedzy, wszystkie
jest wyraźnie jakby ~~to~~ przykrości bez
tożnej mowy; stuła ~~zwiła~~ nie widać i z dzieciom
ani ludzi. Obrazowanie, wyrazu bez
wstecz z tradycyjnie klasycznemi obsze
dokładnymi o bogach i bohaterach, odnaczy
się nowością, i naturalnością, - i (niech nie
będzie wolno ~~to~~ z zarzucić) zachowałby po
dziś dzień te cechy, gdyby wielbiciele
i kontynuatorzy jego, w pierwszej
pieśni do najpoważniejszych dziełach te,
nie zrobili byli niedy (~~tobą~~ siebie), i dotąd nie zro
bierali w tylu dzieł się przyczyn (lub mamuny ~~wodowe~~)
by mierne.

Nie potrzebuję, wiadomo, dla uzasadnienia tego sądu nadmienić, że nie ma słów w pismach D. którego by nie szło pałacy z wietrznym duchem; – tak wszystko dalekie od nieczarów, udawania, manierystyczności.

Przystępuję do Chińskiej Herbaty, i tak znanej postaci szczerego poety Dziadów i Tadeusza. Dla lepszego zestawienia go z poetyczym i humorym wieszczem Albjonu, podobna przypomnieć lub przytoczyć to, w tych swoich dziełach najlepiej utworu poetyczny.

Wiadomo z pism i zeznań Odynica jest jeden, że nie tak wyraźnie bezpretensjonalny, ulotny utwór poezja, podobno wiersz Jana, lub inscyzje z filiżanek, stąd, nie wzorem wzorem

ale nagle, dorównać, niebędzie dość
kast. do natchnienia u nas ~~[illegible]~~ okresu, pozostaje
nie romantycznym i nieuniknione
nazwanym. W rychłego nim pojawiła się
w czasopiśmie Internationales Wochenschrift, i
od tej daty, nie można, kamień węgielny
pod gmach wspaniały rozwijającej literatury
polskiej rzucił przez grono ~~[illegible]~~ akademików
~~[illegible]~~ zebrany. – Niech ciągle mistrze i
pilni uczniowie z drobnych cząstek kielicha te
będziemy studzieć o najczystszej naszego
ducha; – my tymczasem wróćmy się do naj-
odleglejszych zaczątków kiełkującej myśli
poetyckiej dla wyszukania wniosków.

13 marca 1911

Widzę to wyraźniej, i wy-
buczyć, nader jest charakte-
rystycznem, że Bujan choć oj-
ciec romantyzmu, sam przecie
z rasy był klasykiem. Po-
stawa mnie, wszędzie
zasadę wyznawał, i nawet wydo-
mataby historycznych jej ku temu
nad. Dzisiaj odstęp nie-
dzy literatem a literatem
literat wzory, poeta, ja-
ko poeta, skłonność przeszło, ja-
ko człowiek, dzisiaj ich
poeta zaś,
musi zresztą w
namiętnym
wzrost i wybrania
to przebrzmiało.

(o sobie) (Tadeusz)

Dla najlepszego zbarakteryzowania
Tadeusza, przytoczę (z całkiem
jasnym) jednak własną Mickiewicza
wiadomość, nie z najgłębszej
uczucia między dwiema, z których
wszystkie warstwy ludzkiego
bytu przedstawione. Tutaj
Tadeusz jest uzewnętrznie
nieco tylko, widzimy z
imbawem, lud szlachta, natu-
ratura, i nadto jeszcze, ży-
dów, stan rozbiory i dwu
chmury. Tak odrzucił ~~[illegible]~~ odrzucił
(Homer i W. Shak.) spokojność odnosząc

Wiadomo powszechnie że wiastrzenie wielkich
wzgledem odwdzięczeń piśmiennictwa
wszystkich krajów w Niemczech Lessing, Goethe,
Schiller, Herder, Schlegel, w Anglij prócz
Rajnera, Marc W. Scott, we Francyi Paul
de Stil y Sainte Beuve, u nas Mickiewicz,
Słowacki, Niemcewicz i Szujski historycy
ych, i Chodzko zbierze pieśni gmin
ych; był jednak jeszcze ktoś, a to wro
dzony z Galicyi, którego nie ma osobiście
~~ustu~~ i, zamieszkały zebrnie
nato, zarazem poeta, filozof literatury,
dramaturg, aktor i publicysta, dziwiąc
ty z siny zionków nie uczczony odpowiednio
pamięcią pośmiertną, a który przecie

pominięty być nie może z tej przyjaźni
wskazywałby odrzucić i jeszcze
Kamińskiego który pierwszy wprowadził
do literatury pisarzy niektórych liczne i błędy
utwory Szyleszy nim jasne
wystąpił Mickiewicz na arenę literacką.
Otóż przed pojawieniem się dzieł pierwszych
tomików autora Sielanki odbiera
Szyleszy list ze swoim pięknym
od niższej uczniem Studenta Wileńskiego
z którym tenże wyraża nie całe swoje
uwielbienie, podziw, i podziękę za obrazy
jomienie go z Szyleszy i otwarcia
przeto nowych widoków wyobraźni.
Tym Studentem był przyszły autor Dzieł
ow.
Zaraz z tym Sałacie drugie tytuł

jakby niepostrzeżenie
budzącego się u nas odwodzenia literackiego.

Przypatrzmy się teraz pierwszym utworom młodego Edma, a znów odgadniemy pod pokrzykiem wzgardy wstydliwą zwłaszcza podziwu umysłowość poety, jakie (że tak powiem) zdania, w jakich wzrastał. Oto w baladach przewodniczył mu Goethe, Schiller, Bürger i bardzo nie pieśni gminne narodowe, do tyla że Der Fischer Goethego wstał wielkiej czci zmystyfikowany i przerobiony w baladzie Świteziankа: ~~a pieśni gminne~~ W Krzyżu, którą według wstępnego ~~oświadczenia~~ wyznania poety powstała w młodych czasach dla zmystyfikowania profesora jakoby odkryciem starożytnego

rękopisów, są ślady większego wczytywania się w dzieła Corneille'a, i w, niedawno w piśmie (Athenaeum) pod tytułem wykonanem zaniechanem rozpoczęty przekład Jerzmanowskiego, i ~~[illegible]~~ wiernie przypomniane, Tasso z Mnemosyne Piotra Kochanowskiego. W I, II i IV Części dzieła widzimy z wyraźnego samego świeżego poety, z przytoczonych ustępów lub wspomnień z tekstu że znowu pieśni i pędzenia gwiazd, Tele i Syfer, i Tobie jeszcze Stare, i Pani Lewańska swem romansem Valerie Klucia na wybrzeżu obraz i ulicia jego wtedy. Wiersz Zima miejska i Do Lelewela przypominają styl Trembeckiego, tak samo jak bajki z Lafontena.

Dzieł Feliksów, po raz pierwszy umie-
szczona w wydaniu z r. 1844, jest ~~była nadto~~
~~wydrukowana~~ zawiera pieśni ~~z natchnień~~ barwowskich, jak autor
objaśnia, do jakiej to kategoryi ~~natchnień~~ (samodzielnych i szczytną Ode do Młodości
~~przyjaciela~~), ~~też~~ także Polskiej wydawało. by
którą nie brak ilustracyi bajronicznych.

Z tego przeglądu widzimy, że w tym
okresie, wbrew mistrzu, mało (lub nie
prawie nie był) mógł natchnieniom
muzy z wyjątkiem pieśni ~~bajronicznej~~.

Sonety, można podzielić na dwa działy:
erotyczny, na wzór ~~podobieństwa~~ wielbicieli
utworów Petrarki, i obyczajowy, bo sonety
te wszystkie są galeryjką najmistrzowsko
(i wykończonych i wykonanych) szkic ze-
wnętrznego. Studja nad orjentalizmem

zawdzięcza z Coleridgeowskiego
i Byronowskiego, ~~będąc źródłem natchnienia~~
Wiedrowego z tonacyjstwa
~~Dla Mickiewicza~~ Henryka Heinego, będąc źródłem
natchnień dla Mickiewicza. Choć tym
utworom na niemym planie umieszczone
są (widoki natury, z głębszego Pana wybijają
się uczucia tęsknoty, ~~żal~~ żałobny i
~~zwiedzionych~~ ~~zbliżonych~~ gorzej) najgłębiej (najgłębiej pod
Dobiegłem z wyjątkiem poetycznym pieśni
ey C-Harolda. Dla uzasadnienia przytaczam
dwa ostatnie wiersze 1ej sonety:

W takiej ciszy, tak ucho wytężam usłysze
Że wyraźnym głosem Litwy mi jedyny szept
nie mówi"

wrobione na podobieństwo wierszów z pielgrzymki
ria C Harolda, brzmiących z przekładzie

Mickiewicz jak następuje:

„Czego mam płakać za nim i bolem
„Kiedy nikt po mnie płacz?

W tonie do bajronowskiego będobym
dodał jeszcze dalsze wersze:

„O myśli! z twojej głębi jest będzie wamięć
Co się wspomni dzień lasów i namiętnej burzy —
Tak gdy sen nietkniesz, zatrzeszcz z nim sprzeczy.“

dalej:

„Gdzie jesteś, o miłości, potęgo i chwało!
Ty mnie trwać wieki, życiu szybko
O hańbo! wyjść przeszły, a życiu zostało!“

dalej:

„Czy róże Dzieciłe!
„Czas grób wam, spojrzenia uśmiechnienia
Towarzysz mu — Demjon, o wielkie prawdy!
Ulecz z uśmiechnięcia pokrzepi zakłamanie

Niema tu jednak nic z zbieżnego. Jeśli
uczucia M^a spotkały się z uczuciami pokrewnego
nego mu ducha, to nie dowodzi aby
wnik był wpływowy i niezależnego
~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~. Obniżając się bieżącą
malarda, i kształcąc formy ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ Ucza i zdumiewa nowością i samo=
~~Podobny~~ wartością.

Przechodzę do Walentinda. Jego zasadniczy
tego poematu na towarzystwo z powieścią
Coopera The Spy, Szpieg. Forma i prawda
zbliża się do poematów W. Mota których
tylko mamy z przekładów odpuca.
Piśmi Wojdeloty, jest mistrzowskiem
potwierdzeniem sztuki ludowej, o okrzesanie

tego, najświeższem wspomnieniem Słowacy epickiej Stwórczyni. Wtedy i 6-ta część poematu Pielgrzymi,

„Zato zakonnice", wchodzi aż do Skalbana

Wtedy wnosi Wolice z okna się Wszelaczy

Wtórej zamknięty ~~wnikając~~ od samego rana

Siedział patrząc z okna przestrzeni"

przypomina bardzo koniec balady Szyle-

osnutej na podaniu z nad brzegów Renu w Nonnenwerth

na tekst Byrona; a Uczyć, a Słowacki, Aldony

jest czerpany ze strony Pierwszej Bajrona. Jest trzy ostatnie wiersze:

„Taka pieśń moja o Aldony losach;

Niechaj ją anioł harmonji wcieli w tchu

A aby słuchacz z duszy wtóry do spieśni"

są jakby ubraniem w stale powtarzane, dowcipne Brodzińskiego z Wisłaki:

„Natem nie kiecie, bo my co najpierw
lepiej to sobie w serca opisrzeć".

W tym poemacie oparłem na dziele historycznem Kołłątaja, nie na tekście wspomnień bajrońskich Lnom moje charakter tem szczególniejszem najczęściej nieklore zyskuje Familijne z tyranią ojcem. Wersze też:

„Napiętnowane Tatosięg czerwienia" i
„Lecz nigdy echa z minionych zabłędzie
Z latnie wesołych tesów nie dobiedzie"

to są podobnego nastroju.

Widząc się w tej, może dyt dobrego ojca, ośmielam się jeszcze zauważyć że lekturą utwór pierwszego wiedzie: Ciebie jest jakby igrzem zajęty wpływu Byrona, Kellerwicka. „Takie igrzysko, kiedy kwo dorosne” itd

Utworem poeta Malczewski ten przedmiot podał Farys, przypomina Marbe Byrona, ale całym tym kolorytem i tonem śmiem być wniosny do poezji orientalnej przytem, na podobieństwo epizodów i filozofji wplecionych w poemata Słowackiego ma znaczenie alegorji. Potwierdza mnie w tym wiersz (mający wydrukowany tom bajronizmu):

„Przybiegam – stoję, widzę – milczę, – to są trupy!”

Nawet

Nawet się ~~[illegible]~~ z kolei III cia część Dzie-
dzictwa Przedmiotem niniejszej naszej pracy
jest wykazanie dziedzictwa wpływu Bajrona
na dzieła M-a; nie ~~[illegible]~~ zaś
wdawać się w nie rozbiór i ocenę estetyczną
a gdybym nawet o to się pokusił, to odrzuca
do mojego zakończenia, nie dostarczyłem dopatrzeń
się żadnego stanowczego wpływu ani ze strony Bajrona
ani jakiegokolwiek innego pisarza, na ten bodaj
najwznioślejszy i najoryginalniejszy stan
~~[illegible]~~ naszego narodowego pieśni. Jeśli twierdzić
że Manfred Bajrona jest odtworzeniem jego
Farysa, a Bajron w ogóle sam jakiby do tego
się poczuwał. Pani ~~[illegible]~~ Lud w tej rozprawie!

Le Drame fantastique, Goethe, Byron, Mickiewicz podaje ~~to~~ w wątpliwość jowszem, tem światem równoległe nazwanym stanowisko, a powszechnym, uniwersalnym, (metafizycznym) i Demiurgów idei polskiego poety nie jako wyjątki przyjmuje. Jeśli nie trudno odnaleźć w Dziadach do jakiego wzoru, to porównać możemy utwory dramatyczne chyba tylko ze scenami z dramatów Szekspira, a liryczne z Trzonetej Czysta, a satyryczne opisie Rosyji z utworami Juvenala. Ten dział ostatni, zatytułowany tu: Ustęp (Petersburg) zbliża się tonem i wojną Sarkazmu do

Dla Pana Bajrona, ale go bynajmniej nie naśladuje. ~~Książę~~ Nie ma mowy bo dla niego ~~wtenczas~~ ~~tego~~ ~~Dante~~ ~~Don~~ uwagę że pojawienia się Dante w 1ej i 2ej części, ma podobieństwo do Boskiej Komedyi Dante, i ten pomysł mógł być z niego przejęty, tak jak Dante przejął go z Wirgiliusza, a ten z Homera z Odyssei. Jego słowa ciekawe: Wytkniem szczęścia na ziemi "Zetkniemy nieszczęściami" idąc nieboj odtworzeniem wiersza z C. Harolda: "Szczęśliwy rozeszliśmy, uwolnieni gorzeny wyprzeć"

Pan Adam, jest jak wiadomo, najwyższym, ulazurnym, i olimpijskim opo kijem otoczonym utworem Adama. Oczy patrzmy ~~ile~~ czy jakie mowy i strofy, i jakie udział Bajrona mogły ~~wszyć~~ się na tej, że się tak wyrazić, epopeji czy poemacie poetycznym.

~~domowy~~

Nim zdam przystąpić do streszczenia
swego arcydzieła musiał Jakubowi długie
lata rosić się z jego planem i układem,
czego widzimy ślady w zamierzonym przez
poemacie pod tytułem Sergoniada. Mógł
mieć przed oczyma Odysseję Homera;
poematy Louis, Vossa, Heoman i Dorothea
Tiecka, Sztego; (Pana Podstolego Uranickiego) powieść historyczną Walter Skota;
Don Juana Bajrona, zwłaszcza
II-ą i III-ą i sześć ostatnich tegoż poematu;
był za granicą, tęsknił za ojczystą
ziemią; i oto w Krynicy (jakby opatrznościowym zrządzeniem) spotyka się
z osobą (istotą) dotąd jeszcze nieznaną na

pole piśmiennictwa, która jednak miała wywrzeć niebawem wpływ najdonioślejszy nie tylko na twórczość samego Mick:? ale nawet na rozwój piśmiennictwa narodowego, był to przyszły autor Pamiętek Soplicy i Sto-pada, Henryk Rzewuski. Był on jeden z najgłębszych skarbnica podań i wspomnień narodowych, szlacheckich, i ten ~~odd~~ obdarzony był komentym darem wytnego opowiadania, nie domyślał się sam tego by z nich mógł wyjąć materiał do prac autorskich. Dopiero Mickiewicz upatrzywszy z nich tym orlim wzrokiem i artystycznym instynktem

5)

Kopalnie wiedzy i piękna dla nizy i dla siebie, wymógł na Krasickim ~~dla~~ że swoje tragedye pisał (a z zamiarem obcał ochrzcić równobrzmiącym imieniem Soplicy najbliższe dzieło własne (napisane) sam, dzieło Corneiusa Krasickiego. ~~nazwał~~ nazwał napis: w rękopis

Pamiątka Wana Jerzego Soplicy. – Ta jest najartystyczniejszą (literacką) rodzicu Pana Tadeusza Soplicy, bo reszty z ~~jest~~ serca Krasickiego (autora Pamiątek Soplicy), r. 1886 z Warszawie.

Odtąd, dojrzewał w ~~się~~ (zapadłem) (w umyśle) ledwie plan przyszłego dzieła, ~~i to~~ obmyślonego, (z podwójnym kierunku, narracyjnym i opisowym. Opis

sowo" miała w nim być ważnym czynnikiem
co autor na samym początku zapowiada;

Litwo! — — Dziś (pełność tła) w całej ozdobie
widzę i opisuję, bo tchnie w tobie
i co do tego przedmiotu śmiało się zabrać
się że nie jakiekolwiek wzory (z wpływy) piśmienne
mogły być przewodnią dla (poetyczna) tworzenia
ale znaj utwory sztuki malarskiej, którym
mógł się do syta zapatrzyć w Tczynie: Wojewodzi
(mistrzów pędzla) zy mogły mu (powinny) do oddania widoku przyro
dy, a (w duszu i pojęciach) (sztuki) tak wnętrzu flamandzkiego
mógł (nawet) malować sceny rodzajowe z życia dzie
mowego, jako to Hercing, ogród wiejski, ra
sinell, itd. Do dzieła zabrzyjcie

miał dostarczony sobie natężeń i na-
wet ustawiony styl, przystojnie i tak po-
wiadamiał w gazetach z Kiewlem, pod-
ług którego urobiony rozpoczął nie
tiej VI wytrzymowej Jasianiek; i, jak
wyraża Adam we Wstępie do Tadeusza:
„Przyjaciele wtenczas pomogli mu mocno
I do pięciu miesięcy nie było we Wilnie,
Tymczasem, że się tak wyrażę, w odpowiedza-
nie byli: Walden Iskrzycki, Witwicki, Do-
mejko i inne z emigracyi.
Nie tu miejsce na rozbiór P. Tadeusza; ogra-
niczę się więc jasno tylko do uwagi
że wpływ Bajronów i Bajronizmu w tym

Tiele skonstatowanym być nie może ustaw
ma w pustkach zwiadomych. Jedne tylko
mógłby autor Giaura prawo zarzucić dygresyi,
~~pt~~ a to, ~~z~~ niektóre wypadki postaci Jaśka Sępiego
i jego przedsmiertnej opowieści z kedra ~~z~~ tej.
Tamte, (obrzydzeń, niesmaków, zarzutów, i) w ha=
bie mrocznym, jego remania a formie ciągle zmie=
cego się opowiadania (i opowieści) ku losu smiertelnym
są niewątpliwie zwierciadłem Giau=
ra, kochanka Leili, i zabójcy Hasana, i za=
rzucie Malajota, bohatera ~~pora~~ utworu po=
wieści tureckiej, jak ~~ja~~ ~~nazwa~~ bajron się utwo=
rzyły. Oryginalność, samodzielność,
niezawisłość twórczości arcydzieła Mickiewicza=
~~Sępiego~~ nie na tym się cierpi, a dowodzenie

wiersz z słowach kościoła:

„I ja tam z gośćmi byłem, miód i wino pijem,
A com widział i słyszał, z tego zwierzam się dam"

Są mistrzowskim i najwdzięczniejszym zastosowaniem formuły ludowej, greckiej, która u nas (opowiadanie bajek, gadek, historyj, wymyślanie rzeczy kościoła:

„I ja tam byłem,
Wino z winem piłem,
Co bydzie z ciebie
Nic nie zostanie!"

Tak zwierzem się
Tajemnicom dziewic
Kościoła wielkiego
Do rzeczy kościoła
Mistrzowie

Przechodzę z kolei do przekładu Giacosa.
Choć od Wyzwolenia (lat sypnęła) ale
było Mistrzostwem oryginału, i to dzieła
A: Damna Moina z góry Tallie mistrzowskiego nawet
raz — posłuży mo z równej miedzy

2 Wamanci utworami wiersz do oraz
czenia o ile jego duch uległ wpły
wom mniej bajronicznej. Oto, mimo wszelkich
zalet wierności, siły, i wielkiej formy
obrazu nie Dumarz Bajrona, i tu, ~~duchem~~
samodzielnym i niepodległym, nie idy
nie wolał, lub nie chciał na swym piedestale
dźwignąć wzorem lecz ale ze zgóry wiedział
jak bardzo rozdzielą się między sobą dwa
tak różne języki (jak angielski i polski),
i co za tym idzie, i tak,
wiedząc tym nieomylnym zmysłem, czy
nił Giaura polskiego nie takim samym
jak angielski, ale bardziej bardziej wzniosłym. Wiedział
tedy, że język angielski jest przeważnie

monomanjakiem do tyla że wiersze
angielskie często tyle idów ile wyrazów
mieszą, — ~~obrazek~~ zastępił ośmiogłosowy
wiersz białym jedenastozgłoskowym, harmonija,
tak, zachowane, odrobinę na tem zyskały,
lecz siła liczne, (które ~~[illegible]~~ oryginał trzymały w ipsowe
~~[illegible]~~ ulegał pewnej zmianie z formą zewnętrzną, enfonicznej
i ~~jak Mickiewicz~~ że się wyrzeczemy, słusznie tamoczi Mick.
w Walenrodzie, wiersz

"głos na spadki wolniejsze zmiana"
i ~~że~~ się zawsze do tonu powieściowego. W jednem
miejscu pozwolił sobie dopuścić w końcu
skrócenia, wszystko jednak zachowuje
samego poematu tymczasowy nie przez
isaurnego, ale niejako rzeczbarskiego

podmiotowości wielkiego artysty, jestto
dra bliźnie Uwaty, ale otwarć nieco
odmiennej; dwa bratnie pieśni Słowiańskie
ale o (odmiennie nieco rożnym).
Rozwiązem i bowiem tiep narodu polskiego i Pielgrzymstwa
~~i narodu~~ polskiego, i Prelektyę o lekcoc
tane pan innych ~~dwóch~~ ~~ich~~ duchu i wielkiej
nakłonie.
Pozostaje mi ~~Dalej~~ jeszcze Pseryi Dobrych tak
oryginalnych jak Numerowych.
Po bardzo serdecznem przesłaniu, wdzięk
(że) mi tylko jedną porzyć wyjedzie
najpierw uderzając ~~[illegible]~~ poniewczas do pieśniami
Bajdma. Przytaczam wiersz tej elegyi do Dra
Gdybyś ty na dzień jeden była z mojej duszy

Na dzień cały?.. Nie tylko nie żyję lata
sy!
Gdyby godzinę tylko... wreszcie stronnica
Pomadzyj natenczas u to jest cierpienie!
Myśli me na torturach, w mękach moich
Łuczu:
To mi gwóźdź serce miota i krwo zadrzewa,
To mię strzelek w pierse zadumanie strzela,
To nagle oczy łzami żal ku górze.
Tyrallo dzwyk gwiazdy wiekan za strzelem,
Allen Cellan się wnędy z żałosnym zatrzymy
to
Gdyby ta klęska nie była zgłowem sroveż
go wrzuca i gdyby mówisa adama
o wymowstwo postępać, to ~~nie~~

X

nie byłoby fałszywem przypuszczeniem, że ~~[illegible]~~ zadaniem jego było dać próbkę stylu bajronicznego, tak dalece (w elegii) w wielu miejscach naśladującego. Gdyby jednak takich igraszek przypuszczać nie można, należy przyznać ~~że to~~ z tekstu wnętrzności się z Bajrona następstwo, czego śladów prawie z innych poezji ulubionych nie dostrzegamy.

Nader znany i rozpowszechniony u nas wiersz: Pożegnanie Childe Harolda z lorda Byrona, nosi na sobie, podobnie jak Giaur (Czarne) i Wrzawa. Bajron się wyraża w liście: „Adieu, adieu! my native shore ~~[illegible]~~

Fades, „to
dosłownie:
„Żegnam, żegnam! moje ojczyste wybrzeże
Żmika" to

„My native land – Good Night!"
dosłownie:
„Mój kraju ojczysty – Dobra noc!"

Mickiewicz oddaje to ~~słowami~~ wyrazami:

„Bywaj mi zdrowy, kraju kochany!"
i wróć!
„Bywaj zdrów, kraju kochany!"

Bajron wróci z Kairowej wieży:

„My native Land – Good Night!"
dosłownie:
Mój ojczysty kraju – Dobra noc!"

Mickiewicz:

„Bądź zdrowa, luba ojczyzno!"

Zwracam przeto wielką równie lowę
zgodne nie wiersy niemieckiego Pszczoła.

F

F

a to tem bardziej że autor Króla Hawdy
wybrał za motto do swego dzieła dwu-
wy ustęp z broszury francuskiej: Le
Cosmopolite, w którem czytamy te
słowa: „Je hairais ma patrie.“ (Nie-
nawidzę mej ojczyzny). Dalej
jestem od tego abym lekceważył że
Anglji nie kochał, wszakże on bo dla tego mieszkał
satyrą chciał okazać, że kochał, ale chcia-
łem wiedzieć najdokładniej
~~Francuzy~~

Dla mniejsze poematy: Ciemność i Sen z Bajrona grzeszą tą samą wadą, że dzieła wykończeńszej formie są nawet od oryginału piękniejsze!

Nie radziłbym Wam wszelkim sposobem tej wady się wystrzegać.

Zbliżaje się już do szczęścia mego bożego widzenia, wstyd się w siebie jak do niczym być wzięty Bajrona na Mickiewicza? Ale o tamte [illegible] ale kiedyś zestawiając po kolei [illegible] z Jotem. Tak jak autor Farysa [illegible] ubogacił [illegible] dzielnie zwłaszcza między sobą [illegible] pośmiertnie [illegible] dotyczą się [illegible] i [illegible] rozpięcie się duchem i formą, [illegible] pisarzy [illegible] było, sam [illegible] zrobił

literatura niemiecka), tak nasz ~~Adam~~ poeta Mickiewicz
sporą dał dzieł, każde jedno do drugiego niepodobne, i które
chociaż tylko w względzie dalszego bo-
hatyrstwa, do jakiego prototypem, przy
~~wielkim~~ przykładzie bajronizmu, jest to zdradzie
bardzo niedokładne obrazowanie się
z Bajronem. Tak jest, podobne. Tak
~~było~~ jest u nas znamy z wielu dobrych
Mickiewicza, Odyńca, Norwidego, że
sporej liczby większych niemieckich,
i równej liczby pomniejszych francuskich,
wzięte z naśladowań, przeróbek, lub
recenzentów i sprawozdań z których bardzo
nie wielu dotarło na szczyt tego Mont-Blanc.

Nie łatwo się było: jest ona i jak) cała Rajowa
przeto W Mickiewicza, a zatem i w najmniejszem
miłosierdzia, to tylko jest pewnem
że Rajem, ojciec poezji romantycznej,
jest mocarzem feudalnym panującym
nad wielu wasalami, z których też każdy
myśli się na niepodległość; jednym z tych,
a może w Europie jedynym jest Mickiewicz, i dlatego
przedewszystkiem uważać go za to idealne
stanowisko. Tego wyrażenia Śród Wędzelaty
w Kon: Wallenrodzie, a Zmartwychwstanie Konrada
w Dziadach, czyjemi motywami są:

„O wiesz gwiazdo! ty orlo przymierzad
między dworami a zbrodnemi lata" etc

„Śród żałobnego wiśniowego jelenia
Gęsto przesadzone głowy rzęd do dołu"
cto

Gdzieś był zdobny Marca czyli porcelan
„W wiśni Wachnejor" cto

„I dojdź po kamieniach mnicia – do Ciebie!
O Ty! o Złotym różnej że czujesz na niebie!"
cto

„Ja kocham cały świat! Objąłem w ramiona
Wszystkie przestrzeń i przyszłości jego wielkości"
cto

„On" (Szatan) „z alegrd na rzymy, ja szyje na sensu"
cto

„Na własnej ziemi ja skromnidem pieśnie
Przeciw niebu ich nie wzniosłem"
cto

„Nazywam się Miłosz: co za miłości

Kocham i równię Naturę"

Kto tak myślał, czuł i przekazał, ten nie jest Dziełkiem wierzyć, ani nawet apostołem Rajowskiego, Dajos mógł być jego poprzednikiem, on jego wielbicą. Nie wiem to zatrzymi i stary Westyłowie, Bajos który Ma tylko o kilkanaście lat wyprzedził dzieło z Kiem, ~~Ma~~, ~~Bajos~~ oswobodziciele Ameryki, że Ktoś ~~Kolumb~~ przed nim Ameryke odkrył.

Bajos, który Mia tylko o kilkanaście lat poprzedza, dzieło z Kiem spełnił. Po ojcu Voltaire, rozumiejąc Encyklopedystach Francuskich, przejmując Dzieło, on, spełczeny takim podobno jak Francuski Dnis, który Szekspira przetłumaczył i Co-przekład, — a epoce Napoleona, który

był także tyranem na własną modłę, „
żądał od wszystkich, odsunął z sercem
jak ~~nie~~ [o wszystkich] Mickiewicz, ~~który~~ [który] bez
dużo piśmienności bezustanne z zastoju i
przejęcia, wskazywał nie mniej pragnienia
do rozpoznania lub stosowania idea-
łów wtorzenności. I temperamentu jed-
nak, usposobienia wdzięcznego, [zgodzenia, i] [i wypadku] [życia]
rozgoryczonego i rozdrażnionego, nie umiał
nie raz [się] [na] [te] [spokojn] [spokojn], pogody
i bacznej dbałości z [tych] jakich [tych] osob
bite niemałe, ba nawet [pamięć] [wzrost i] [bezwzględ]
zima ustępie poglądom stoicznym, otwarte
rezygnacji, i zgrzeszeniom przebaczenia. Co
więcej, [przenosi] [swoje] żale i [stowarzyszenia] z dziedzine
stałe i robić je z wszystkiem swoich sprzed dotychczas

Oto jest wnięcej ~~[illegible]~~ panna Światłana, nie jest jej jeszcze, ale charakterem. Dla uzupełnienia przytoczę dwa utwory wyjęte z Drobnych Poezyj Bijoma, ~~a to nie dla tej~~ lubo ona wnięcej ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ wydaje, a więc dla ułatwienia tych, ~~[illegible]~~ ważne:

I Do Przyjaciela

II Na wieś (u Dobu) Uwaga::

Zapewnię się nie da, że z tych poezyj z których dwaj nie byłaby more [illegible] do drugi, jest dwie egzemplarze (nie mówię egzemplarzy). Na usprawiedliwienie jednak przytoczyć można, że pierwszy z nich odnosi się do nieszczęścia, bo nieodwzajemnej miłości autora do Marysi Charzotto

o którą zdaje się wiernej wierności
~~się~~ stara się, ale jej nie stosuje
Do tych (teraźnych, ~~[illegible]~~ [mieszczan]) odnosi się także pow-
mieli (jak to wspomniany) przedmiot
przez Mickiewicza z odczuciem i współczuciem
Uchanka Maryli, z którym to utworu oba powie-
stylizacja się w ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ wpływ
wości i zdobie. Widać się ponury i namiętny (bajrn
bajt takowych wdaliczy; – ale jak chętnie
Uznamy się ~~[illegible]~~ ~~ostatnie~~ ostatnie do miłej postaci
~~[illegible]~~ naszego ~~Mickiewicza~~ Adama którem ~~[illegible]~~ stale
towarzysza abnegacja Nadziei i rezygnacja tak Cieszki
miny i nadziei! Zaiste, jakby do niego
stosują się słowa Vauvenargues'a: „Les grandes
idées viennent de cœur" (Największe myśle
pochodzą/z serca.)

Skanowanie i opracowanie graficzne na CD-ROM :

ul. Krzemowa 1
62-002 Suchy Las
www.digital-center.pl
biuro@digital-center.pl
tel./fax (0-61) 665 82 72
tel./fax (0-61) 665 82 82

Wszelkie prawa producenta i właściciela zastrzeżone.
Kopiowanie, wypożyczenie, oraz publiczne odtwarzanie w całości lub we fragmentach zabronione.

All rights reserved. Unauthorized copying, reproduction, lending, public performance and broadcasting of the whole or fragments prohibited.